

Grafuri

SD 2017/2018

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

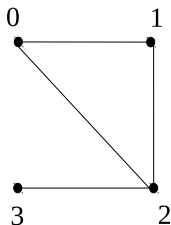
Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

► $G = (V, E)$

- V mulțime de **vârfuri**
- E mulțime de **muchii**; o **muchie** = o pereche neordonată de vârfuri distincte

$$V = \{0, 1, 2, 3\}$$

$$E = \{\{0, 1\}, \{0, 2\}, \{1, 2\}, \{2, 3\}\}$$

$$u = \{0, 1\} = \{1, 0\}$$

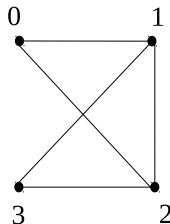
0,1 - **extremitățile** lui u

u este **incidentă** în 0 și 1

0 și 1 sunt **adiacente (vecine)**

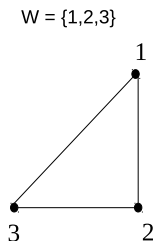
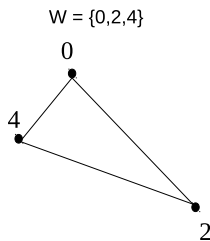
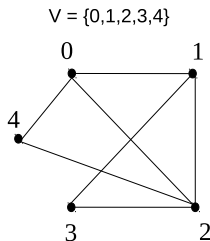
Grafuri

- ▶ **Mers de la u la v :** $u = i_0, \{i_0, i_1\}, i_1, \dots, \{i_{k-1}, i_k\}, i_k = v$
3, {3,2}, 2, {2,0}, 0, {0,1}, 1, {1,3}, 3, {3,2}, 2
- ▶ **parcurs:** mers în care oricare două muchii sunt distincte
- ▶ **drum:** mers în care oricare două vârfuri sunt distincte
- ▶ **mers închis:** $i_0 = i_k$
- ▶ **circuit** = mers închis în care oricare două vârfuri intermediare sunt distincte

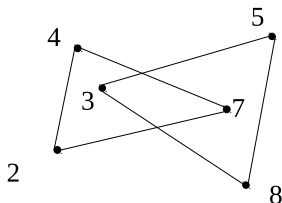
Subgraf indus

- ▶ $G = (V, E)$ – graf, W – submulțime a lui V
- ▶ Subgraf indus de W : $G'(W, E')$, unde
 $E' = \{\{i, j\} \mid \{i, j\} \in E \text{ și } i \in W, j \in W\}$

Grafuri - Conexitate

- ▶ $i R j$ dacă și numai dacă există drum de la i la j
- ▶ R este relație de echivalență
- ▶ $V_1, \dots, V_p$ clasele de echivalență
- ▶ $G_i = (V_i, E_i)$ subgraful indus de V_i
- ▶ $G_1, \dots, G_p$ – componente conexe
- ▶ graf conex = graf cu o singură componentă conexă

$$V_1 = \{2, 4, 7\}$$

$$E_1 = \{\{2, 4\}, \{4, 7\}, \{2, 7\}\}$$

$$V_2 = \{3, 5, 8\}$$

$$E_2 = \{\{3, 5\}, \{5, 8\}, \{8, 3\}\}$$

Tipul de date abstract **Graf**

- ▶ **obiecte:**

- ▶ grafuri $G = (V, E)$, $V = \{0, 1, \dots, n-1\}$

- ▶ **operații:**

- ▶ **grafVid()**

- ▶ intrare: nimic
    - ▶ ieșire: graful vid $(\emptyset, \emptyset)$

- ▶ **esteGrafVid()**

- ▶ intrare: $G = (V, E)$,
    - ▶ ieșire: true dacă $G = (\emptyset, \emptyset)$, false în caz contrar

- ▶ **insereazaMuchie()**

- ▶ intrare: $G = (V, E)$, $i, j \in V$
    - ▶ ieșire: $G = (V, E \cup \{i, j\})$

- ▶ **insereazaVarf()**

- ▶ intrare: $G = (V, E)$, $V = \{0, 1, \dots, n-1\}$
    - ▶ ieșire: $G = (V', E)$, $V' = \{0, 1, \dots, n-1, n\}$

Tipul de date abstract **Graf**

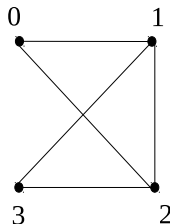
► eliminaMuchie()

- intrare: $G = (V, E)$, $i, j \in V$
- ieșire: $G = (V, E - \{i, j\})$

► eliminaVarf()

- intrare: $G = (V, E)$, $V = \{0, 1, \dots, n-1\}$, k
- ieșire: $G = (V', E')$, $V' = \{0, 1, \dots, n-2\}$

$$\{i', j'\} \in E' \Leftrightarrow (\exists \{i, j\} \in E) \ i \neq k, j \neq k,$$
$$i' = \text{if } (i < k) \text{ then } i \text{ else } i - 1,$$
$$j' = \text{if } (j < k) \text{ then } j \text{ else } j - 1$$

▶ listaDeAdiacenta()

- ▶ intrare: $G = (V, E)$, $i \in V$
- ▶ ieșire: lista vârfurilor adiacente cu i

▶ listaVarfurilorAccesibile()

- ▶ intrare: $G = (V, E)$, $i \in V$
- ▶ ieșire: lista vârfurilor accesibile din i

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

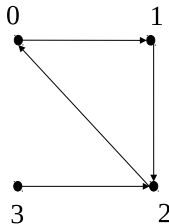
Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

Digraf (graf orientat)

- ▶ $D = (V, A)$
  - ▶ V mulțime de vârfuri
  - ▶ A mulțime de arce; un arc = o pereche ordonată de vârfuri distincte

$$V = \{0, 1, 2, 3\}$$

$$A = \{(0, 1), (2, 0), (1, 2), (3, 2)\}$$

$$a = (0, 1) \neq (1, 0)$$

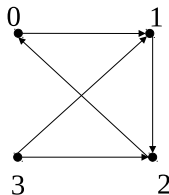

0 – sursa lui a

1 – destinația lui a

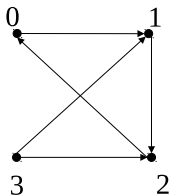
Digraf

- ▶ **mers**: $i_0, (i_0, i_1), i_1, \dots, (i_{k-1}, i_k), i_k$
 $3, (3,2), 2, (2,0), 0, (0,1), 1, (1,2), 2, (2,0), 0$
- ▶ **parcurs**: mers în care oricare două arce sunt distincte
- ▶ **drum**: mers în care oricare două vârfuri sunt distincte
- ▶ **mers închis**: $i_0 = i_k$
- ▶ **circuit** = mers închis în care oricare două vârfuri intermediare sunt distincte

Digraf - Conexitate

- ▶ $i R j$ dacă și numai dacă există drum de la i la j și drum de la j la i
- ▶ R este relație de echivalență
- ▶ $V_1, \dots, V_p$ clasele de echivalență
- ▶ $G_i = (V_i, A_i)$ subdigraful indus de V_i
- ▶ $G_1, \dots, G_p$ – componente tare conexe
- ▶ digraf tare conex = digraf cu o singură componentă tare conexă

$$V1 = \{0, 1, 2\}$$

$$A1 = \{(0, 1), (1, 2), (2, 0)\}$$

$$V2 = \{3\}$$

$$A2 = \emptyset$$

Tipul de date abstract **Digraf**

- ▶ **obiecte**: digrafuri $D = (V, A)$
- ▶ **operații**:
  - ▶ **digrafVid()**
    - ▶ intrare: nimic
    - ▶ ieșire: digraful vid $(\emptyset, \emptyset)$
  - ▶ **esteDigrafVid()**
    - ▶ intrare: $D = (V, A)$,
    - ▶ ieșire: true dacă $D = (\emptyset, \emptyset)$, false în caz contrar
  - ▶ **insereazaArc()**
    - ▶ intrare: $D = (V, A)$, $i, j \in V$
    - ▶ ieșire: $D = (V, A \cup (i, j))$
  - ▶ **insereazaVarf()**
    - ▶ intrare: $D = (V, A)$, $V = \{0, 1, \dots, n-1\}$
    - ▶ ieșire: $D = (V', A)$, $V' = \{0, 1, \dots, n-1, n\}$

Tipul de date abstract **Digraf**

► eliminaArc()

- intrare: $D = (V, A)$, $i, j \in V$
- ieşire: $D = (V, A - (i, j))$

► eliminaVarf()

- intrare: $D = (V, A)$, $V = \{0, 1, \dots, n-1\}$, k
- ieşire: $D = (V', A')$, $V' = \{0, 1, \dots, n-2\}$

$$\begin{aligned}\{i', j'\} \in A' &\Leftrightarrow (\exists \{i, j\} \in A) \ i \neq k, j \neq k, \\ i' &= \text{if } (i < k) \text{ then } i \text{ else } i - 1, \\ j' &= \text{if } (j < k) \text{ then } j \text{ else } j - 1\end{aligned}$$

Tipul de date abstract **Digraf**

▶ listaDeAdiacentaExterioara()

- ▶ intrare: $D = (V, A)$, $i \in V$
- ▶ ieşire: lista vârfurilor destinate ale arcelor care pleacă din i

▶ listaDeAdiacentaInterioara()

- ▶ intrare: $D = (V, A)$, $i \in V$
- ▶ ieşire: lista vârfurilor sursă ale arcelor care sosesc în i

▶ listaVarfurilorAccesibile()

- ▶ intrare: $D = (V, A)$, $i \in V$
- ▶ ieşire: lista vârfurilor accesibile din i

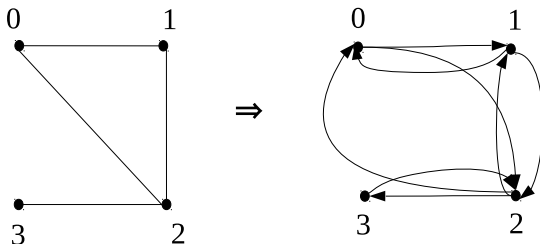
Reprezentarea grafurilor ca digrafuri

$$G = (V, E) \implies D(G) = (V, A)$$

$$i, j \in E \implies (i, j), (j, i) \in A$$

► topologia este păstrată

- lista de adiacență a lui i în G = lista de adiacență exterioară (=interioară) a lui i în D

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

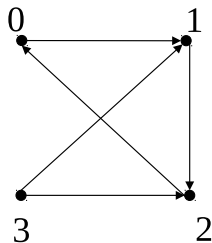
Implementarea cu matrici de adiacență a digrafurilor

- ▶ reprezentarea digrafurilor

- ▶ n numărul de vârfuri
- ▶ m numărul de arce (opțional)
- ▶ o matrice ($a[i,j] \mid 1 \leq i, j \leq n$)
 $a[i,j] = \text{if } (i,j) \in A \text{ then } 1 \text{ else } 0$
- ▶ dacă digraful reprezintă un graf, atunci $a[i,j]$ este simetrică
- ▶ lista de adiacență exterioară a lui $i \subseteq$ linia i
- ▶ lista de adiacență interioară a lui $i \subseteq$ coloana i

Implementarea cu matrici de adiacență

	0	1	2	3
0	0	1	0	0
1	0	0	1	0
2	1	0	0	0
3	0	1	1	0

Implementarea cu matrici de adiacență

- ▶ operații

- ▶ digrafVid

- $n \leftarrow 0; m \leftarrow 0$

- ▶ insereazaVarf: $O(n)$

- ▶ insereazaArc: $O(1)$

- ▶ eliminaArc: $O(1)$

Implementarea cu matrici de adiacență

► eliminaVarf()

Procedure *eliminaVarf*(a, n, k)

begin

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

for $j \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

if $(i > k)$ **then**

$a[i - 1, j] \leftarrow a[i, j]$

if $(j > k)$ **then**

$a[i, j - 1] \leftarrow a[i, j]$

$n \leftarrow n - 1$

end

timp de execuție: $O(n^2)$

Implementarea cu matrici de adiacență

► listaVarfurilorAccesibile()

Procedure *inchReflTranz*(*a*, *n*, *b*) // (Warshall, 1962)

begin

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

for $j \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

$b[i, j] \leftarrow a[i, j]$

if $(i = j)$ **then**

$b[i, j] \leftarrow 1$

for $k \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

if $(b[i, k] = 1)$ **then**

for $j \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

if $(b[k, j] = 1)$ **then**

$b[i, j] \leftarrow 1$

end

timp de executie: $O(n^3)$

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

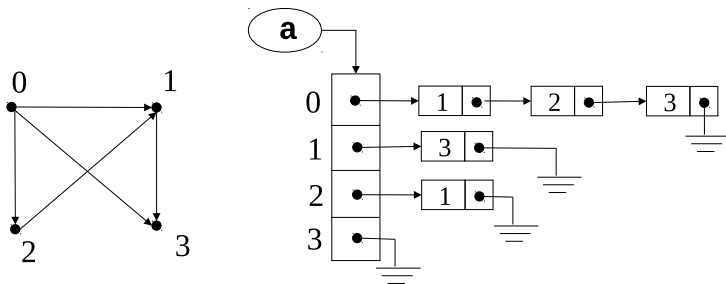
Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

Implementarea cu liste de adiacență

- ▶ reprezentarea digrafurilor cu liste de adiacență exterioară

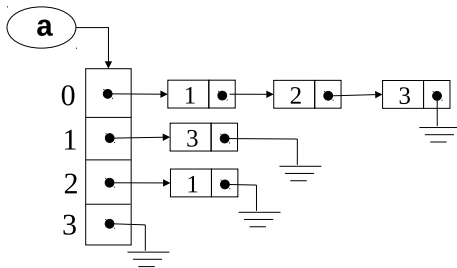

- ▶ un tablou $a[0..n-1]$ de liste înlănțuite (pointeri)
- ▶ $a[i]$ este lista de adiacență exterioară corespunzătoare lui i

Implementarea cu liste de adiacență

► operații

- `digrafVid`
- `insereazaVarf`: $O(1)$
- `insereazaArc`: $O(1)$
- `eliminaVarf`: $O(n + m)$
- `eliminaArc`: $O(m)$

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

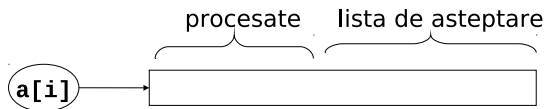
Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

Digrafuri: explorare sistematică

- ▶ se gestionează două mulțimi
  - ▶ S = mulțimea vârfurilor vizitate deja
  - ▶ $SB \subseteq S$ submulțimea vârfurilor pentru care există șanse să găsim **vecini nevizitați** încă
- ▶ lista de adiacență (exterioară) a lui i este divizată în două:

Digrafuri: explorare sistematică

- ▶ pasul curent
  - ▶ citește un vârf i din SB
  - ▶ extrage un j din lista de “așteptare” a lui i (dacă este nevidă)
  - ▶ dacă j nu este în S , atunci îl adaugă la S și la SB
  - ▶ dacă lista de “așteptare” a lui i este vidă, atunci elimină i din SB
- ▶ inițial
  - ▶ $S = SB = \{i_0\}$
  - ▶ lista de “așteptare a lui i ” = lista de adiacenta a lui i
- ▶ terminare $SB = \emptyset$

Digrafi: explorare sistematică

Procedure *explorare*(*a*, *n*, *i0*)

begin

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

$p[i] \leftarrow a[i]$

$SB \leftarrow (i0)$

$viziteaza(i0)$; $S \leftarrow (i0)$

while ($SB \neq \emptyset$) **do**

$i \leftarrow citeste(SB)$

if ($p[i] = NULL$) **then**

$SB \leftarrow SB - \{i\}$

else

$j \leftarrow p[i] \rightarrow varf$

$p[i] \leftarrow p[i] \rightarrow succ$

if ($j \notin S$) **then**

$SB \leftarrow SB \cup \{j\}$

$viziteaza(j)$

$S \leftarrow S \cup \{j\}$

end

Explorare sistematică: complexitate

Teorema

În ipoteza că operațiile peste S și SB precum și $viziteaza()$ se realizează în $O(1)$, complexitatea timp, în cazul cel mai nefavorabil, a algoritmului explorare este $O(n + m)$.

Explorarea DFS (*Depth First Search*)

- ▶ SB este implementată ca stivă

$$SB \leftarrow (i0) \Leftrightarrow SB \leftarrow stivaVida()$$

$$push(SB, i0)$$

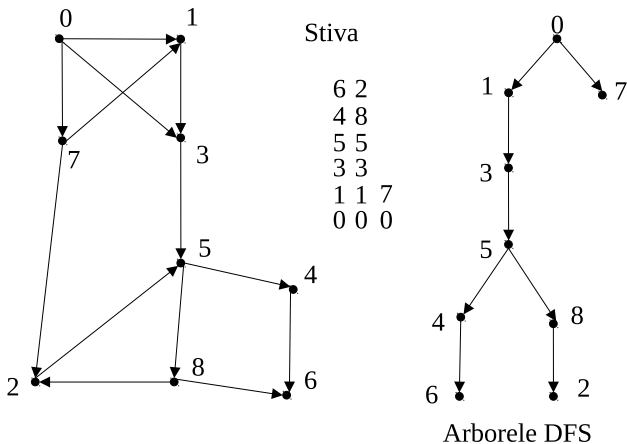
$$i \leftarrow citeste(SB) \Leftrightarrow i \leftarrow top(SB)$$

$$SB \leftarrow SB - \{i\} \Leftrightarrow pop(SB)$$

$$SB \leftarrow SB \cup \{j\} \Leftrightarrow push(SB, j)$$

Explorarea DFS: exemplu

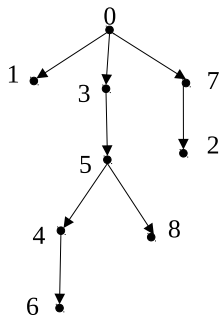
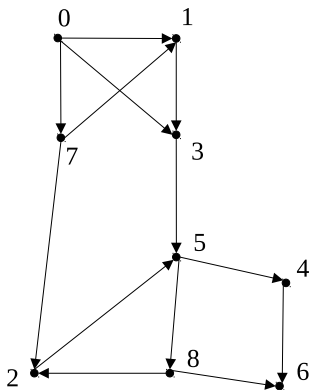

Explorarea BFS (*Breadth First Search*)

- SB este implementată ca o coadă

$$SB \leftarrow (i0) \Leftrightarrow SB \leftarrow coadaVida();$$
$$insereaza(SB, i0)$$
$$i \leftarrow citeste(SB) \Leftrightarrow citeste(SB, i)$$
$$SB \leftarrow SB - \{i\} \Leftrightarrow elimina(SB)$$
$$SB \leftarrow SB \cup \{j\} \Leftrightarrow insereaza(SB, j)$$

Explorarea BFS: exemplu

Arborele BFS

Tipul abstract Graf

Tipul abstract Digraf

Implementarea cu matrici de adiacență

Implementarea cu liste de adiacență înlănțuite

Algoritmi de parcurgere (DFS, BFS)

Determinarea componentelor (tare) conexe

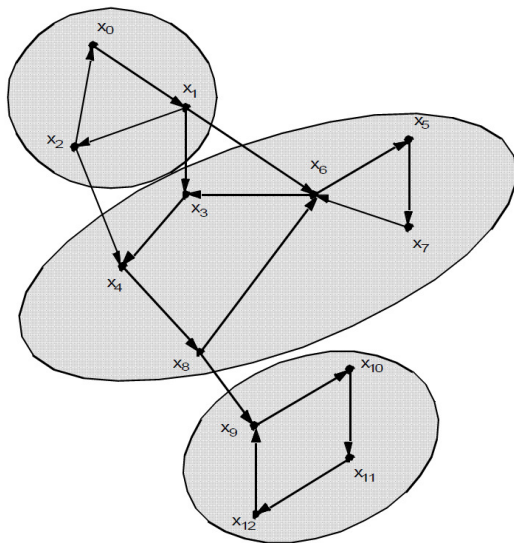
Determinarea componentelor conexe (grafuri neorientate)

```
Function CompConexeDFS(D)  
begin  
  for  $i \leftarrow 0$  to  $n - 1$  do  
     $culoare[i] \leftarrow 0$   
   $k \leftarrow 0$   
  for  $i \leftarrow 0$  to  $n - 1$  do  
    if ( $culoare[i] = 0$ ) then  
       $k \leftarrow k + 1$   
      DfsRecCompConexe( $i, k$ )  
  return  $k$   
end
```

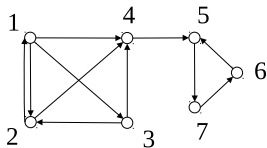
Determinarea componentelor conexe (grafuri neorientate)

```
Procedure DfsRecCompConexe(i, k)  
begin  
    culoare[i]  $\leftarrow$  k  
    for (fiecare vârf j în listaDeAdiac(i)) do  
        if (culoare[j] = 0) then  
            DfsRecCompConexe(j, k)  
end
```

Componente tare conexe (digrafuri)

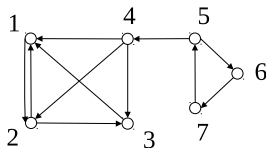

Componente tare conexe: exemplu

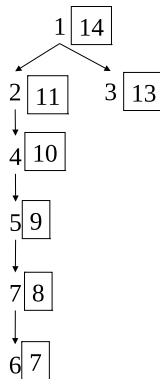
D

$1 \rightarrow (2, 3, 4)$
 $2 \rightarrow (1, 4)$
 $3 \rightarrow (2, 4)$
 $4 \rightarrow (5)$
 $5 \rightarrow (7)$
 $6 \rightarrow (5)$
 $7 \rightarrow (6)$

D^T

1	4	5
↓		↓
2		6
↓		↓
3		7

Determinarea componentelor tare conexe

```
Procedure DfsCompTareConexe(D)  
begin  
  for  $i \leftarrow 0$  to  $n - 1$  do  
     $culoare[i] \leftarrow 0$   
     $tata[i] \leftarrow -1$   
     $timp \leftarrow 0$   
    for  $i \leftarrow 0$  to  $n - 1$  do  
      if ( $culoare[i] = 0$ ) then  
        DfsRecCompTareConexe( $i$ )  
end
```

Determinarea componentelor tare conexe

```
Procedure DfsRecCompTareConexe(i)  
begin  
    timp  $\leftarrow$  timp + 1  
    culoare[i]  $\leftarrow$  1  
    for (fiecare vârf j in listaDeAdiac(i)) do  
        if (culoare[j] = 0) then  
            tata[j]  $\leftarrow$  i  
            DfsRecCompTareConexe(j)  
    timp  $\leftarrow$  timp + 1  
    timpFinal[i]  $\leftarrow$  timp  
end
```

Determinarea componentelor tare conexe

Notăție: $D^T = (V, A^T)$, $(i, j) \in A \Leftrightarrow (j, i) \in A^T$

Procedure *CompTareConexe*(D)

begin

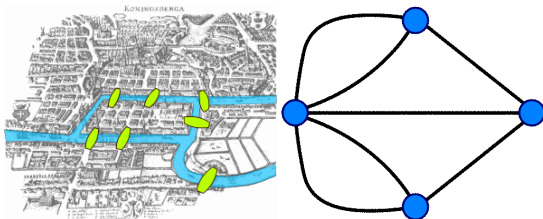
1. *DFSCompTareConexe*(D)
2. calculează D^T
3. *DFSCompTareConexe*(D^T) dar considerând în bucla *for* principală vârfurile în ordinea descrescătoare a timpilor finali de vizitare *timpFinal*[i]
4. returnează fiecare arbore calculat la pasul 3 ca fiind o componentă tare conexă separată

end

Determinarea componentelor tare conexe: complexitate

- ▶ $DFSCompTareConexe(D)$: $O(n + m)$
- ▶ calculează D^T : $O(m)$
- ▶ $DFSCompTareConexe(D^T)$: $O(n + m)$
- ▶ Total: $O(n + m)$

Problema celor șapte poduri din Königsberg (1736): realizarea unui drum prin oraș pornind dintr-o zonă pentru a traversa cele 7 poduri o singură dată?

Zonele: vârfuri, podurile: muchii

Este posibil să alegem un vârf, să parcurgem muchiile și să ne întoarcem în vârful ales, acoperind toate muchiile o dată?

- ▶ Algoritmică, probleme de drum, rețele de calculatoare (rutare), genomică (rețele de aliniere, asamblarea genomului), *multi-relational data mining*, cercetări operaționale (planificare), inteligență artificială (satisfacerea restricțiilor), etc.
- ▶ Motorul de căutare Google: algoritmul *PageRank* - pentru a determina cât de importantă este o anumită pagină
- ▶ Sistem informațional geografic (*GIS*): *Google Maps*, *Bing Maps*
- ▶ Rețele sociale

